

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 25 април 2024 г.
(OR. en)

8947/1/24
REV 1

SOC 279
GENDER 64
ANTIDISCRIM 58
EMPL 164

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Жените в обществения живот – <i>Ориентационен дебат</i>

Приложено се изпраща на делегациите бележка с насоки, изготвена от председателството с оглед на ориентационния дебат по посочената по-горе тема на заседанието на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 7 май 2024 г.

Жените в обществения живот

Ориентационен дебат

Подобряване на представителството на жените в процеса на вземане на решения

Равенството между половете е човешко право и основен принцип на ЕС, залегнал в Договорите и в Хартата на основните права. Целта е да се изгради Съюз на равенство, в който жените и мъжете, момичетата и момчетата в цялото си многообразие са свободни да следват изборния от тях път в живота, имат равни възможности да преуспяват и могат да участват на равни начала в нашето европейско общество и да го ръководят.

В резултат на засиления политически ангажимент в тази област Европейската комисия дава пример с първия по рода си колегиум на членовете на Комисията с равно представителство на половете и първия комисар, отговарящ за равенството между половете. По време на настоящия мандат всички институции на ЕС постигнаха значителен напредък чрез законодателни инициативи за насърчаване на равенството между половете във всички негови измерения. Наложително е демократичните процеси и политическите партии в своите структури да последват този напредък, да бъдат приобщаващи и да отразяват многообразието на европейското общество.

Въпреки полаганите продължителни усилия и неоспорим напредък обаче жените все още са недостатъчно представени на повечето равнища на вземане на политически решения и в други области на обществения живот, особено на министерски и други ръководни изпълнителни длъжности. Данните за Европейския съюз на Европейския институт за равенство между половете (EIGE) показват, че жените съставляват средно 39,5% от членовете на Европейския парламент и 32,8% от членовете на националните парламенти в държавите — членки на ЕС, а географските различия са големи. Жените съставляват средно едва 32,9% от министрите и заемат едва 35,7% от местата за членове на регионалните събрания. Пълна равнопоставеност или баланс между половете в политическото представителство има само в няколко държави — членки на ЕС.

Нещо повече, данните са много по-обезкуражаващи, когато се разглежда конкретно балансът между половете в парламентите и местните и регионалните съвети по отношение на председатели, председатели на парламентарни органи или ключови неизборни длъжности. Все още съществува полова сегрегация по отношение на портфейлите на министрите и членството в парламентарни работни органи, като традиционно доминират мъже (отбрана, финанси) и тези с по-голям дял на жените (социална политика, образование) са тясно свързани със законодателното и бюджетното въздействие в полза на доминиратите от мъжете политики.

От междусекторна гледна точка данните за участието на жени от етническите малцинства, ЛГБТКИА + лицата или жените с увреждания са непълни, но въпреки това сочат много ниско съотношение, което показва ограничено представителство на малцинствените групи и техните гледни точки.

Пречки пред равното представителство на жените на политически и ръководни изпълнителни длъжности

Жените в процеса на вземане на политически решения се сблъскват с пречки, вкоренени в различни културни, икономически и политически условия и изборителни системи.

На първо място, съществуват **добре известни дългогодишни пречки, които продължават да възпрепятстват или обезкуражават жените да заемат длъжности, свързани с вземането на политически решения**, например:

- Свързаните с пола стереотипи и предубеждения, залегнали в общата култура, продължават да оказват отрицателно въздействие върху жените. Възпитанието на момчетата и момичетата и отрицателните стереотипи на жените и мъжете, включително в медиите, допълнително ограничават интереса и професионалния стремеж на жените към властови позиции по време на кариерата им.
- Политическата култура в партиите и политическите институции, доминирана от мъже. Начинът на организация на политическите партии като път към политическа длъжност, например по отношение на процедурите за набиране, прием и подбор, оказва отрицателно въздействие върху възможностите на жените да заемат ръководни длъжности.
- Въпросът за полагането на грижи и равновесието между професионалния и личния живот. Много жени лидери са изправени пред огромно работно натоварване и изисквания по отношение на своето време, докато отговорността за домашния труд и грижите за децата и възрастните хора продължава да е неравномерно разпределена.

- Неравномерно разпределение на ключови ресурси, като време, финансови средства и политически мрежи.
- Самите политически системи могат да представляват потенциална институционална пречка. Мажоритарните системи са по-малко ефективни в насърчаването на избора на жени кандидати, отколкото политическите системи, които са основани изцяло на пропорционалното представителство или включват елемент на пропорционално представителство.
- В медийното отразяване на жените политици и лидери все още битуват свързани с пола предразсъдъци, като жените политици получават значително по-малко внимание (със 17% по-малко от мъжете), а отразяването често се превръща в огледало на стереотипите, свързани с пола (Van der Pas & Aldering, 2020 г.).
- Липсата на женски ролеви модели в резултат на посочените по-горе пречки.

На второ място, **възникват нови предизвикателства и спънки, които пречат жените да заемат длъжности, свързани с вземането на политически решения, или ги принуждават да напуснат преждевременно, по-конкретно:**

- Насилието и тормозът над жени политици, но и срещу други жени на ръководни длъжности, имат възпиращ ефект върху всички жени, които обмислят кариера в обществения живот. Много жени политици и лидери напускат преди края на мандата си или не остават на власт за дълго.
- Несъразмерната степен на тормоз и насилие над жените в политиката и обществения живот само защото са жени, е повод за нарастващо безпокойство. Докато мъжете са подложени предимно на по-общ и политически тормоз, жените политици са изправени пред насилие, мотивирано от половата им идентичност, като жените политици от етническите малцинства се сблъскват с най-високите равнища на насилие.
- Друг повод за безпокойство са свидетелските показания на настоящи и бивши жени политици, които, подтикнати движението #MeToo, решават да говорят за лично преживян сексуален тормоз. Все още има недостиг на вътрешни гаранции срещу сексизма, тормоза и сексуалния тормоз, както и ефективно докладване и отчетност в рамките на партиите и парламентите. Жените кандидати и парламентаристи съобщават и за липса на подкрепа и междупартийна солидарност, когато стават обект на тормоз.

- Проучванията показват, че жените политици стават обект на атаки до три пъти повече от мъжете политици, особено онлайн (Daniele, Diporra, Pulejo, 2023 г.). Насилието срещу жени на ръководни длъжности е широко разпространено и все повече се премества във виртуалния свят, включително чрез нови форми, като например публикуване на генерирани от компютър голи изображения и видеоматериали без съгласие (дълбинно фалшифицирани интимни изображения, киберфлашинг) или онлайн преследване. Въпреки че само по себе си онлайн насилието е силно сплашващо и травмиращо, то може да предшества и офлайн насилие, което в крайни случаи — като убийството на парламентаристката Джо Кокс в Обединеното кралство — води до фемицид. ЛГБТКИА + и кандидатите от малцинствата също са обект на несъразмерни по степен атаки.

Механизми за насърчаване на равенството между половете на политически позиции

Недостатъчното представителство на жените в процеса на вземане на решения е многостранен въпрос. Мерките, които трябва да бъдат предприети, се отнасят не само до избирателната система или политическите партии, а са по-широкообхватни и включват политики за равновесие между професионалния и личния живот и политики за борба с насилието, основано на пола, за подкрепа за по-равномерното разпределяне на отговорностите за полагане на грижи и домашните отговорности и за преодоляване на свързаните с пола стереотипи. Проучванията показват също, че за да се увеличи и гарантира присъствието на жените на властови позиции и да се използва пълноценно техният талант, е необходимо да се създаде приобщаваща среда за всички, включително за жените от групите в неравностойно положение. Както се припомня в Стратегията на Комисията за равенство между половете за периода 2020—2025 г., жените са разнородна група и могат да бъдат подложени на комбинирана дискриминация въз основа на няколко характеристики¹. Така например жените с увреждания често се сблъскват с предизвикателства при упражняването на своите права, включително участие в избори и участие в политически процеси и процеси на вземане на решения.

¹ Съгласно член 10 от ДФЕС при „определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът се стреми да се бори срещу всяка форма на дискриминация, основана на пол, раса или етническа принадлежност, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация“.

В Стратегията за равенство между половете се припомня и значението на равните възможности за участие като особено важни за представителната демокрация на всички равнища. Комисията се ангажира да насърчава участието на жените като гласоподаватели и кандидати в изборите за Европейски парламент през 2024 г. в сътрудничество с Европейския парламент и националните парламенти, държавите членки и гражданското общество, включително чрез финансиране и насърчаване на най-добри практики. Комисията пое и конкретни ангажименти по отношение на висшите длъжности в своята администрация, както и ангажимент да подкрепя държавите членки при разработването и прилагането на по-ефективни стратегии за увеличаване на броя на жените на ръководни длъжности.

Що се отнася до по-обстойния въпрос за превръщането на работната среда в по-приобщаваща, гъвкави схеми на работа за родителите и лицата, полагащи грижи, са предвидени в Директива 2019/1158 относно равновесието между професионалния и личния живот, както и в Директива 2006/54/ЕО за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите, където се предвижда по-голяма защита срещу основаната на пола дискриминация.

В Препоръката на Комисията от 2023 г. относно приобщаващите и устойчиви изборни процеси се съдържат препоръки относно равенството между половете и се определят редица съответни мерки с адресат държавите членки.

Наскоро приетият законодателен акт за цифровите услуги и предстоящата Директива относно насилието срещу жени целят да постигнат по-добра защита на потребителите чрез защита на основните права онлайн, създаване на силна рамка за прозрачност и отчетност за онлайн платформите и осигуряване на единна, унифицирана рамка в целия ЕС. Наред с другото големите онлайн платформи се задължават да предприемат ефективни мерки за смекчаване на системните рискове, включително по отношение на незаконния език на омразата или кибернасилието срещу жени. Директивата срещу стратегически съдебни производства, насочени срещу участието на обществеността, има за цел да защити по-добре политици, журналисти, активисти и други лица от заплахата от неоснователни и неправомерни правни действия, предприемани за заглушаване на гласовете на работещите в интерес на обществото.

С неотдавнашното споразумение по Директивата относно борбата с насилието над жени и домашното насилие от държавите членки ще се изисква да въведат нови инструменти за борба с насилието и езика на омразата срещу жени, офлайн и онлайн, като онлайн платформите трябва да играят важна роля.

Следващата година ще бъде отбелязана 30-ата годишнина от Пекинската декларация и платформа за действие за жените, развитието и мира от 1995 г. В Пекинската платформа се припомня, че равенството в процеса на вземане на решения има съществено значение за овластяването на жените. Освен това в Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (Конвенцията CEDAW) се установява правото на участие в обществения и политическия живот със задължението да се предприемат всички подходящи мерки за премахване на дискриминацията срещу жените в политическия и обществения живот и да се гарантира, че жените, наравно с мъжете, имат право да гласуват и да се кандидатира на избори, да участват в обществените дела, да заемат публична длъжност и функции, както и да участват в съответните дейности на гражданското общество.

Настоящият дебат ще предостави възможност за обсъждане на механизмите и мерките, необходими за насърчаване на равенството между половете при вземането на решения на равнището на ЕС и на национално равнище. Такива мерки и механизми биха могли да включват институционални и структурни мерки на национално равнище, като например реформи на изборителните системи, задължителни или доброволни партийни квоти, баланс между половете в управителните органи на изборителните органи, обвързване на отпускането на публично финансиране за политическите партии с равенството между половете, пренареждане на работните структури и насърчаване на интегрирането на принципа на равенство между половете, включително по-добро събиране на данни, както и обучение, наставничество, финансиране и друга подкрепа за жени кандидати, особено млади жени и жени от по-слабо представени малцинствени групи. С оглед на сексизма, тормоза и насилието, на които са подложени по-специално жените политици, следва да се обърне внимание на мерките за борба със стереотипите по отношение на пола, с езика на омразата и тормоза офлайн и онлайн.

В контекста на предстоящите избори за Европейски парламент и като част от усилията си за подобряване на видимостта на политиката за равенство между половете в Съвета белгийското председателство представя тази тема за обсъждане и обмен на опит и най-добри практики с оглед на осигуряването на безопасна и равноправна среда за жените в обществения живот.

В този контекст министрите се приканват да проведат ориентационен дебат по следните въпроси:

- 1. Какви национални стратегии и механизми са разработени във вашата страна, за да се засили представителството на жените в процеса на вземане на решения и да се насърчи равенството между половете на ръководни длъжности?*
- 2. Какви инициативи могат да се предприемат на равнище ЕС за постигането на горепосочената цел?*